

Ομιλία του Μητροπολίτη Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνα στη συνεδρίαση της ολομέλειας της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής

Ομιλία του Μητροπολίτη Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνα, Προέδρου του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας, στην ολομέλεια της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής στις 23 Μαρτίου 2012.

**Σεβασμιώτατοι,
αγαπητοί πατέρες και αδελφοί,**

Είναι η χαρά μου να καλωσορίσω όλα τα μέλη της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής στην τακτική συνεδρίαση της ολομέλειας.

Όπως γνωρίζετε, τον περασμένο Οκτώβριο έχω διορισθεί Πρόεδρος της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής από την Ιερά Σύνοδο αφού ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μινσκ και Σλουτσκ Φιλαρετος, Πατριαρχικός Έξαρχος πάσης Λευκορωσίας αποφάσισε να παραιτηθεί από τη θέση του Προέδρου της Επιτροπής μετά από μακρόχρονη θητεία.

Η Ιερά Σύνοδος εξέφρασε τη βαθιά της ευγνωμοσύνη στο Μητροπολίτη Φιλάρετο για τη μακρόχρονη και μόνιμη προεδρία της Επιτροπής, «χάρη στην οποία σε ψηλό επίπεδο έφτασε η ενδοεκκλησιαστική και διεθνής θεολογική συζήτηση, έχει οργανωθεί ένας σοβαρός διάλογος μεταξύ της θεολογικής και κοσμικής επιστήμης, επιλύθηκαν θεολογικά ζητήματα, τα οποία παρεπέμφθησαν στην Επιτροπή από τις εκκλησιαστικές αρχές».

Πράγματι βαρυσήμαντη είναι η συμβολή του Σεβασμιωτάτου κ. Φιλάρετου στην καρποφορία του έργου της Επιτροπής και τη δημιουργική του ανάπτυξη. Όλοι θυμόμαστε τι δυσεπίλυτα προβλήματα είχε να αντιμετωπίσει αυτή, αφενός μεν δογματικά και θεολογικά, αφετέρου δε όσα αφορούσαν στην εκκλησιαστική επικαιρότητα. Η υπό την ηγεσία του Μητροπολίτη Φιλάρετου Επιτροπή πάντα έβρισκε μελετημένες και σοφές λύσεις, ως γνώμονα έχοντας την αφοσίωση στην Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση και την ποιμαντική μέριμνα για την εκκλησιαστική ειρήνη.

Έχουμε συγκεντρωθεί σήμερα για τη συνεδρίαση της ολομέλειας για να συζητήσουμε στόχους και προοπτικές του έργου της Επιτροπής μας στη νέα φάση.

Από τη στιγμή της συγκρότησής της το έτος 1993 η Συνοδική Θεολογική Επιτροπή στο έργο της έχει διέλθει μέσα από μερικά στάδια.

Αρχικώς η βασική κατεύθυνση του έργου αφορούσε στην εξασφάλιση της συμμετοχής της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας στο έργο των διεθνών χριστιανικών οργανώσεων και στους διμερούς θεολογικούς διαλόγους. Η δογματική ανακεφαλαίωση του έργου αυτού ήταν το καταρτισμένο από την Επιτροπή έγγραφο «Οι βασικές αρχές αντιμετώπισης των ετεροδόξων από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας», το οποίο υιοθετήθηκε από την Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας του 2000.

Αργότερα μια από τις σπουδαιότερες αποστολές της Επιτροπής ήταν η εκτέλεση ειδικών εντολών των ανώτατων εκκλησιαστικών αρχών, που είχαν σχέση με την εξέταση των επιμέρους θεολογικών απόψεων, διαδεδομένων στο εκκλησιαστικό περιβάλλον.

Ταυτόχρονα υπό την αιγίδα της Επιτροπής αναπτύχθηκε το επιστημονικό θεολογικό έργο με τη μορφή διεθνών συνεδρίων, σεμιναρίων, ερευνητικών και εκδοδικών project. Κατά την πορεία αυτής της εργασίας η Επιτροπή δεν άρχισε τη συνεργασία της μόνο με εκκλησιαστικούς φορείς, αλλά και με τους εκπροσώπους της κοσμικής επιστήμης και ανθρώπους των γραμμάτων και του πολιτισμού, τους ντόπιους και τους αλλοδαπούς επιστήμονες και θεολόγους.

Τελικά, το 2009 στην αρμοδιότητα της Συνοδικής Θεολογικής Επιτροπής εντάχθηκε και μια σειρά θεμάτων της Πατριαρχικής Συνοδικής Βιβλικής Επιτροπής, η οποία καταργήθηκε προηγουμένως.

Επιπλέον, κατά το παρόν η Επιτροπή έχει ευθύνη της υλοποίησης των δυο project δογματικής φύσεως: της κατάρτισης μιας νέας Ορθόδοξης Χριστιανικής Κατήχησης και της διαμορφωσης της θέσεως της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας για το θέμα του πρωτείου στην Οικουμενική Εκκλησία. Και τα δυο αυτά θέματα έχουν πανορθόδοξη διάσταση.

Επομένως, μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί τομείς δραστηριότητας της Επιτροπής.

Στο **δογματικό** τομέα γίνεται η κατάρτιση της Κατήχησης. Κατά το παρόν έχει διμορφωθεί ο πυρήνας του κειμένου, του οποίου θα γίνει η επιμέλεια για να πετύχουμε την υφολογική ομοιομορφία. Αφού ολοκληρωθεί αυτό το έργο, το πρώτο σχέδιο του κειμένου θα εξετασθεί από την Επιτροπή μας για να έχουμε γνώμες όλων των μελών της και στη συνέχεια να περάσουμε στο δεύτερο στάδιο, δηλαδή της τελικής επεξεργασίας του κειμένου της Κατήχησης.

Το ίδιο αφορά και την πρώτη εκδοχή του κειμένου για το πρωτείο στην Οικουμενική Εκκλησία. Ολοκληρώνεται η εργασία επί του κειμένου και σύντομα θα ασχοληθούμε με την εξέτασή του

ομαδικά και να το συζητήσουμε ως προς την επεξεργασία αυτού.

Ένας άλλος τομέας είναι η διεξαγωγή των **πανεκκλησιαστικών συνεδριών**.

Το τελευταίο ήταν το 6^ο Διεθνές θεολογικό συνέδριο της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας με τίτλο «Η εν Χριστώ ζωή: χριστιανική ηθική, ασκητική παράδοση της Εκκλησίας και προκλήσεις της σύγχρονης εποχής», το οποίο διεξάχθηκε το Νοέμβριο 2010. Τα πρακτικά του συνεδρίου αυτή τη στιγμή ευρίσκονται υπό εκτύπωση. Παλαιότερα τα συνέδρια αυτά, κατά κανόνα, διεξάγονταν ανά διετία.

Σήμερα πρόκειται να καθορίσουμε τη μορφή του προσεχούς συνεδρίου, να συζητήσουμε το θέμα του και τη χρονολογία διεξαγωγής προκειμένου να υποβάλλουμε σχετικές προτάσεις στην Ιερά Σύνοδο.

Επίσης πρέπει να συζητήσουμε μορφές της εργασίας της Επιτροπής στο **βιβλικό** τομέα.

Η ανάθεση του έργου για τη διαφύλαξη, τη μετάφραση και την ερμηνεία της Αγίας Γραφής στην αρμοδιότητα της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής οφείλεται στο ότι στην Ορθόδοξη παράδοση οι βιβλικές σπουδές ποτέ δεν ήταν και δε μπορούν να είναι ένας αυτόνομος αυτόρκης τομέας θεολογίας και επιστήμης. Η Αγία Γραφή ανήκει στην Ιερά Παράδοση της Εκκλησίας και δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ούτε να λαμβάνεται υπόψη εκτός επαφής μαζί της.

Ταυτόχρονα είναι ένας ιδιαίτερος τομέας της εκκλησιαστικής επιστήμης, ο οποίος θέλει ειδικές ικανότητες και ευρυμάθεια. Δυστυχώς τα επιτεύγματά μας σε αυτό τον τομέα ακόμα δεν είναι μεγάλα. Γι' αυτό η ανάπτυξη των Ορθόδοξων Βιβλικών Σπουδών στο σύνολο της θεολογικής γνώσεως παραμένει ένα από τα σπουδαιότερα καθήκοντα.

Ένας ακόμα τομέας δραστηριότητας της Επιτροπής είναι ο **διάλογος με την κοσμική επιστήμη**.

Ο κύριος σκοπός αυτού του δι' αλόγου συνίσταται στην πνευματική μαρτυρία και αποστολή της Εκκλησίας στο χώρο της επιστήμης και του πολιτισμού, την ενεργό συμμετοχή των εκπροσώπων της Εκκλησίας στη ζωή της κοσμικής ακαδημαϊκής κοινότητας και ευρύτερα της πνευματικής και της πολιτιστικής κοινότητας. Αυτό θα συμβάλει στην καθιέρωση του καθεστώτος της θεολογίας ως αναφαίρετου συστατικού στοιχείου του σύγχρονου επιστημονικού συνόλου και κοινού πολιτιστικού χώρου.

Ο διάλογος με την κοσμική επιστήμη προβλέπει τις διαρκείς σχέσεις συνεργασίας των εκπροσώπων της Εκκλησίας με τους εκπροσώπους των θετικών και ανθρωπιστικών (κοινωνικών)

επιστημών στη βάση των πανεπιστημίων και κοσμικών επιστημονικών δομών. Σε αυτό τον τομέα η Επιτροπή έχει αποκτήσει ήδη καλή εμπειρία.

Οι εκπρόσωποι της Επιτροπής συμμετείχαν ενεργά στη συζήτηση θεμάτων σχετικά με τη σχέση θρησκείας και κοσμικής επιστήμης στα Κρατικά Πανεπιστήμια Μόσχας και Αγίας Πετρούπολης καθώς και στη συζήτηση του καθεστώτος της θεολογίας με εκπροσώπους της κοσμικής επιστήμης.

Πρόσφατα στο Εθνικό Ινστιτούτο Πυρηνικών Ερευνών (ΜΙΦΙ) με υποστήριξη του Ιδρύματος Τεμπλετόν παραδόθηκαν μαθήματα διάρκειας δυο εβδομάδων σε εκπαιδευτικούς των θεολογικών σχολών, κατά τα οποία διαλέξεις με θέματα σύγχρονα επιτεύγματα και προβλήματα των διαφόρων φυσικών επιστημών έδωσαν είκοσι κορυφαίοι Ρώσοι επιστήμονες.

Η Επιτροπή δύναται να προωθήσει τη δημιουργία κέντρων συνεργασίας για το διάλογο με την επισήμη στη Ρωσία (στο ομοσπονδιακό και το περιφερειακό επίπεδο), στην Ουκρανία, στη Λευκορωσία καθώς και σε άλλες χώρες του εξωτερικού.

Ένα κέντρο αυτού του είδους ήδη υπάρχει στα πλαίσια του Πανεπιστημίου Αγίας Πετρούπολης ενώ ένα άλλο θα λειτουργήσει συντομα στη Μόσχα στα πλαίσια του ΜΙΦΙ. Γίνεται έργο για την ίδρυση αυτών των κέντρων και σε άλλα κοσμικά πανεπιστήμια, συμπεριλαμβανωμένων του Κρατικού Πανεπιστημίου Μόσχας και της Ανώτατης Σχολής Οικονομικών.

Θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή σας στη σημασία ανάπτυξης του διαλόγου όχι μόνο με θετικές επιστήμες αλλά και με ανθρωπιστικές και κυρίως κοινωνικές επιστήμες.

Η εκκλησιαστική μας επιστήμη παραδοσιακά διατηρεί στενές σχέσεις με ιστορικούς, κριτικούς τέχνης, φιλόλογους και γλωσσολόγους και τελευταία με ψυχολόγους. Αυτό είναι κατανοητό διότι η θεολογία δεν διασταυρώνεται απλά με αυτές τις επιστήμες: πολύ συχνά εργάζεται στον ίδιο με την κοσμική επιστήμη ερευνητικό χώρο, μεταχειρίζεται ενεργώς τη μεθοδολογία και τα συγκεκριμένα επιτεύγματά της.

Εντελώς διαφορετική είναι η κατάσταση με τις κοινωνικές επιστήμες: την κοινωνιολογία, τις πολιτικές επιστήμες (συμπεριλαμβανομένης και της πολιτικής φιλοσοφίας), τις νομικές επιστήμες, την κοινωνική-πολιτιστική ανθρωπολογία και τελευταίο, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό τη θρησκευσιολογία. Δυστυχώς προς το παρόν οι θεολόγοι δηλώνουν ελλιπές ενδιαφέρον σε αυτές τις επιστήμες. Και όμως υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να επιδεικνύουμε το σχετικό ενδιαφέρον.

Τη μετασοβιετική περίοδο μετά την κατάρρευση της παλαιάς ιδεολογίας στη χώρα μας έχουν αποκατασταθεί και αναπτυχθεί κοινωνικές επιστήμες, πράγμα το οποίο συνοδευόταν από την

μελέτη και αφομοίωση των διαφόρων θεωριών και γνώσεων, οι οποίες εμφανίσθηκαν στη διεθνή επιστήμη κατά τον εικοστό αιώνα, καθώς και των σύγχρονων τάσεων. Και σήμερα η θεολογία πρέπει να καταστεί κάτοχος γνώσεων των σύγχρονων κοινωνικών επιστημών για να τις αξιολογήσει από την άποψή της. Αλλιώς είναι αμφίβολη η ανάπτυξη της Ορθόδοξης χριστιανικής κοινωνικής διδασκαλίας οι αρχές τις οποίες υιοθετήθηκαν από την Εκκλησία μας στο μεταίχμιο των αιώνων.

Με βάση την ανταλλαγή απόψεων κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας της Επιτροπής μας θα συνταχθεί αναφορά στον Αγιώτατο Πατριάρχη, όπου θα περιλαμβάνονται οι μακροπρόθεσμες προοπτικές δράσης της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής και επίσης θα υποβληθεί σχέδιο δράσης για το τρέχον έτος.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/54380/>